

โอรสและตระกูลมาร์กอสในการเมืองฟิลิปปินส์

ณัฐกร คล้ายสุบิน¹

Received: May 1, 2023; Revised: June 8, 2023; Accepted: June 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความในหัวข้อ ‘โอรสและตระกูลมาร์กอสในการเมืองฟิลิปปินส์’ โดยจะมุ่งพินิจไปที่ทายาททางการเมืองและตระกูลมาร์กอส ซึ่งผู้เขียนเริ่มต้นจากการอธิบายถึงระบอบมาร์กอสโดยมีตัวแสดงหลักคือ ‘เฟอร์ดี-นานด์ มาร์กอส’ และหลังจากระบอบมาร์กอสสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1986 ผู้เขียนจะอธิบายทายาทและสมาชิกในครอบครัวมาร์กอสที่มาตัวแสดงได้แก่ ‘อีเมลดา มาร์กอส’ ‘โอมี่ มาร์กอส’ และ ‘บองบอง มาร์กอส’ ตลอดจนสมาชิกคนในครอบครัวมาร์กอสสายต่าง ๆ โดยมีหัวข้อหลัก 5 หัวข้อคือ (1) ฟิลิปปินส์ภายใต้ระบอบของตระกูลมาร์กอส ระบอบดังกล่าวทำให้ตระกูลมาร์กอสถึงจุดสูงสุดและถึงจุดต่ำสุดของการครองอำนาจ ผลลัพธ์ที่ได้ของระบอบมาร์กอสคือ การเสริมแรงตระกูลทางการเมืองที่มีลักษณะตามคติเห็นแก่ญาติ (Nepotism) ระบบอุปถัมภ์ (patronage) และทุนนิยมพวกพ้อง (cronyism capitalism) (2) ราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์ พบว่าการเมืองฟิลิปปินส์เต็มไปด้วยสมาชิกการตระกูลทางการเมืองที่ครอบงำอำนาจการเมืองในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ (3) โอรสและตระกูลมาร์กอส ในส่วนนี้จะพบว่าหลังการสิ้นสุดอำนาจในปี ค.ศ. 1986 สมาชิกในตระกูลมาร์กอสได้ค่อย ๆ ไต่ระดับตำแหน่งทางการเมืองขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้กลับคืนสู่อำนาจอีกครั้ง และ (4) การวิพากษ์ภายใต้กรอบของแนวคิด Nepotism จะพบว่า โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิพากษ์ ‘บองบอง มาร์กอส’ ในฐานะโอรสทางการเมืองของตระกูลมาร์กอสที่เชื่อมโยงกัน 3 ประการคือ การเป็นผู้ที่รับอภิสิทธิ์ การเป็นตัวแทนของตระกูล และการเป็นผู้รักษาผลประโยชน์ในตระกูล หลังปี ค.ศ. 1986 ตระกูลมาร์กอสได้สลับเปลี่ยนกันภายในครอบครัวในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค สาเหตุที่ต้องเลือกคนในครอบครัวเพราะ ประการแรกสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมากกว่าการส่งผู้สมัครอื่นลงเลือกตั้งแทน และประการที่สองความผูกพันและความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ให้กับวงศ์ตระกูล และปัญหายังคงเกิดขึ้นต่อไปเพราะ ประการแรกคือ รากฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ตระกูลทางการเมืองเป็นผู้สร้าง การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และประการที่สามคือ ความอ่อนแอของตอบโต้ที่จะท้าทายราชวงศ์ทางการเมืองซึ่งหัวข้อสุดท้ายคือ (5) การสรุป

¹ คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ email: nattahkorn.k@ku.th

คำสำคัญ: ทายาททางการเมือง, ตระกูลหรือราชวงศ์ทางการเมือง, การเมืองฟิลิปปินส์, แนวคิด Nepotism

Descendent and the Marcos Dynasty in the Philippines Politics

Nattakorn Klaisubin²

Abstract

The author concentrates on political heirs and the Marcos family in writings on Descendent and the Marcos Dynasty in Philippine Politics. The author begins by explaining the Marcos government with the primary character, Ferdinand Marcos, and when the Marcos regime falls in 1986, the author recounts the Marcos family's heirs and relatives, who appear as Imelda Marcos, Imee Marcos, and Bonbon Marcos. The article is divided into five sections: (1) the Philippines under the Marcos government; the regime brought the Marcos family to the pinnacle and abyss of its power. As a result of the Marcos regime, political families founded on Nepotism, patronage, and cronyism capitalism were strengthened. (2) Philippine political dynasties. The author discovered that members of political families control local and national politics in the Philippines. (3) Descendants and the Marcos family. After the end of the Marcos regime in 1986, members of the Marcos family gradually climbed the political ranks until they returned to power; Nepotism will be found by dividing the analysis into two parts: criticism of 'Bonbon Marcos' as the political son of the Marcos family in connection with three things: being privileged, representation of the family After 1986, and the Marcos family rotated among local and regional political offices. The reason for being forced to select a family member is because, first and foremost, family members are more likely to win elections than other candidates. Second, the relationship and the attempt to keep stability and benefit the family. And the problem persists due, first and foremost, to the political,

² Faculty of Social Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Kasetsart University email: nattakorn.k@ku.th

economic, and social foundations established by the ruling family. Ineffective law enforcement: and, finally, the lack of countermeasures to confront the political dynasty. The final subject is (5) Summary.

Keywords: Political heir, Political dynasties, Philippines politics, Nepotism

บทนำ

การสืบทอดอำนาจการปกครองผ่านสายโลหิต หรือ ‘กฎหมายซาลิก’ (salic law) เป็นธรรมเนียมปฏิบัติในราชวงศ์ของยุโรปที่จะสืบทอดผลเมื่อบิดาหรือผู้ปกครองเดิมสิ้นชีพ ส่งผลให้อำนาจการปกครองมรดก ที่ดิน และพระยศ ตลอดจนฐานันดรศักดิ์จะตกแก่ผู้สืบเชื้อสาย ‘โอรส’ เพื่อรักษาความมั่นคงให้กับสายเลือด และดำรงไว้ซึ่งความศรัทธาและความบริสุทธิ์ของวงศ์ตระกูล (Jones Johnson Lewis, 2017) เมื่อที่มาจากอำนาจเปลี่ยนแปลงจาก ‘ทิวสิทธิ-ราชย์’ (divine right of kings) เป็น ‘อำนาจอธิปไตยของปวงชน’ (popular sovereignty) เป็นเหตุให้กฎหมายซาลิกกลับไปอยู่ในสถานภาพดั้งเดิมคือ การสืบทอดเพียงแต่ทรัพย์สินที่ปราศจากอำนาจการปกครอง (Whaley, 2019) ดังนั้นการได้มาซึ่งอำนาจต้องผ่านกระบวนการที่ได้รับความชอบธรรมมาจากปวงชน หรือ ‘การเลือกตั้ง’ (election) ถึงกระนั้นก็ตาม การเลือกตั้ง ในปัจจุบันได้สูญเสียคุณค่าในตัวมันเองจนกลายเป็นเพียง ‘เครื่องมือ’ (mean) ที่ทุก ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกใช้เป็นวิธีการเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ตน นอกจากนี้ กรณีศึกษาจากนักวิชาการชาวมาเลเซียในวารสารที่ชื่อ *Electoral Legitimacy, Preventive Representation, and Regularization of Authoritarian Democracy in Bangladesh* เมื่อปี ค.ศ. 2019 พบว่าการเลือกตั้งคือเครื่องมือของผู้นำเผด็จการหรือพรรคการเมืองที่มีอำนาจมากได้ใช้กระบวนการเลือกตั้งเพื่อรวบรวมอำนาจ (ทางการเมือง) ของตน (Moniruzzaman M., 2019) อนึ่ง ผู้เขียนสามารถอนุมานได้ว่าการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองและความชอบธรรมในปัจจุบันได้ใช้วิธีการที่เรียกว่า การเลือกตั้ง เป็นวิธีการที่เปิดช่องทางให้ผู้ที่มีกำลังมากพอและกลุ่มผลประโยชน์ได้เข้าร่วมการแข่งขันในการเลือกตั้ง ที่กลายเป็นการช่วงชิงอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (Darren R. Halpin & Bert Fraussen, 2018) ฉะนั้น เมื่ออำนาจการปกครองไม่สามารถส่งผ่านแก่ทายาทได้เหมือนกฎหมายซาลิก ผู้ที่ต้องการขึ้นมาดูแลอำนาจในปัจจุบันจำเป็นต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผลประโยชน์ และเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจตนเอง สำหรับ ‘การสืบทอดอำนาจ’ เมื่อพินิจในปัจจุบัน การขึ้นมาสู่อำนาจผ่านการเลือกตั้งไม่ได้มีเพียงกลุ่มผลประโยชน์หรือเผด็จการเท่านั้น หากแต่มี ‘ราชวงศ์ทางการเมือง’ (political dynasty) ที่ใช้การเลือกตั้งสร้างความชอบธรรมให้กับตน ทั้งนี้ บทความนี้จะมุ่งศึกษาทายาททางการเมืองและครอบครัวทางการเมืองที่ส่งต่ออำนาจกันเองในวงศาความญาติ (แถมเช่นเดียวกับกลุ่มผลประโยชน์และเผด็จการ) ที่ฝังรากลึกในสังคมซึ่งผลลัพธ์จากการฝังรากลึกคือ

ชัยชนะที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดของตระกูลทางการเมืองเพื่อรวบรวมอำนาจทางการเมืองขึ้นมาใหม่จากผู้ที่เคยถูกโค่นล้มอำนาจไปเฉกเช่น ‘ฟิลิปปินส์’

ฟิลิปปินส์ ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีคนแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี ค.ศ. 1899 ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์จะพบว่าการลงหลักปักฐานของประชาธิปไตยค่อนข้างมั่นคงกว่าบางประเทศในภูมิภาคเดียวกันเนื่องจากการเลือกตั้งที่ต่อเนื่องทุก 4 ปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1941 ถึงปี ค.ศ. 1969 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพินิจในรายละเอียดจะพบว่าการเมืองฟิลิปปินส์เต็มไปด้วยการครอบงำด้วยตระกูลทางการเมืองที่ผลัดเปลี่ยนกันครองอำนาจ แม้จะไม่มีกฎหมายเพื่อส่งมอบอำนาจให้กับโอรสเหมือนราชวงศ์ในยุโรป หากแต่ในการเมืองในฟิลิปปินส์ได้พิสูจน์ว่า การสืบทอดอำนาจของตระกูลการเมืองเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องควบคู่กับสังคมฟิลิปปินส์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในกรณีของปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ทายาททางการเมืองของอดีตเผด็จการสามารถหวนกลับมาสานต่อเจตนารมณ์ของผู้เป็นบิดาได้อีกครั้ง จากการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์เมื่อปี ค.ศ. 2022 ที่ผ่านมาก็คือ ชัยชนะที่ท่วมท้นของเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ หรือเป็นที่รู้จักในชื่อล้าลองว่า บองบอง มาร์กอส (Bongbong Marcos) ด้วยคะแนนเสียงราว 31 ล้านเสียง คิดเป็น 58.77% (Rebecca Ratcliffe, 2022) คะแนนทิ้งห่างจากคู่แข่งอย่าง เลนี โรเบรโด (Leni Robredo) อดีตรองประธานาธิบดีเกือบ 2 เท่า และชัยชนะที่เกิดขึ้นอย่างเด็ดขาดในครั้งนี้คือสิ่งที่บทความนี้ต้องการการวิพากษ์ต่อไปว่าทายาททางการเมืองและครอบครัวทางการเมืองคือส่วนผสมที่ทำให้ทายาทจากผู้ที่เคยมีมลทินทางการเมืองเถลิงขึ้นมาใช้อำนาจอีกครั้ง หรือเพราะความบอบบางของประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์อยู่แล้วที่ทำให้ ‘มาร์กอส’ กลับมาอีกครั้ง ดังนั้นบทความชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษา ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ‘ราชวงศ์ทางการเมือง’ (political dynasty) ในฟิลิปปินส์ผ่านตระกูลมาร์กอส โดยจะแบ่งหัวข้อเป็น 5 หัวข้อดังนี้ 1. ฟิลิปปินส์ภายใต้ระบอบมาร์กอส 2. ราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์ 3. โอรสและตระกูลมาร์กอส 4. การวิพากษ์ และ 5. บทสรุป

ในเบื้องต้นผู้เขียนจะเริ่มจากการฉายภาพตั้งแต่จุดเริ่มต้นของระบอบมาร์กอสที่เป็นแรงเสริมให้กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองของฟิลิปปินส์ที่เรียกว่า ‘ราชวงศ์ทางการเมือง’ แล้วจึงอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้เข้าใจถึงบริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้นและหลังจากนั้นผู้เขียนจะมุ่งไปที่การอธิบายทายาททางการเมืองในฐานะโอรสของตระกูลมาร์กอส ทั้งนี้ผู้เขียนจะวิพากษ์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับคติเห็นแก่เครือญาติ (Nepotism) เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีอำนาจจะสืบทอดอำนาจให้วงศ์สาแหรกญาติกันเองอยู่เป็นนิจในการเมืองฟิลิปปินส์

1. ฟิลิปปินส์ภายใต้ระบอบมาร์กอส

ในหัวข้อนี้ คือการบรรยายถึง จุดเริ่มต้น จุดจบ ตลอดจนที่มาและสาเหตุที่เกิดขึ้นตามประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ภายใต้ระบอบมาร์กอส โดยผู้เขียนจะอธิบายจุดเริ่มต้นของระบอบมาร์กอส

ตั้งแต่การประกาศกฎอัยการศึก การบริหารของเฟอร์ดินานด์ มาร์กอสภายใต้กฎอัยการศึก และการล่มสลายของระบอบมาร์กอส ก่อนที่ตระกูลมาร์กอสจะหวนกลับคืนมาสู่อำนาจอีกครั้งในปัจจุบัน

หากเมื่อพินิจในประวัติศาสตร์ส่วนตัวของ บองบอง จะพบว่า เขาคือบุตรชายของอดีตประธานาธิบดีที่ชื่อ เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส ที่ดำรงตำแหน่งยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ ด้วยระยะเวลาของการครองอำนาจที่มากถึง 2 ทศวรรษ สามารถแบ่งช่วงระยะเวลาการปกครองได้เป็น 2 ช่วง ช่วงแรกคือระยะก่อนประกาศกฎอัยการศึกที่อยู่ในปี ค.ศ. 1965 ถึงปี ค.ศ.1972 หรือราว 7 ปี โดยมีที่มาจาก การเลือกตั้งซึ่งผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1965 และปี ค.ศ. 1969 คือชัยชนะอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรือราว 51 % ในปี ค.ศ. 1965 และราว 61 % ในปี ค.ศ. 1969 และช่วงที่สองคือ ตั้งแต่ประกาศกฎอัยการศึกจนถึงการปฏิวัติพลังประชาชนปี 1985 (The People Power Revolution) หรือราว 13 ปี โดยเหตุที่ทำให้เกิดระยะการปกครองช่วงที่สองนำไปสู่การผงาดขึ้นของระบอบ (regime) ของประธานาธิบดีมาร์กอสผู้พ่ออย่างเบ็ดเสร็จนั้นมาจากการ ‘ประกาศกฎอัยการศึก’ (martial law) (William H. Overholt, 1986) (Viberto Selochan, 2004) (สีดา สอนศรี, 2530) ในการปกครองช่วงที่สองของมาร์กอสมีความแตกต่างจากช่วงแรกอย่างชัดเจน ประการแรกคือ ในช่วงแรกมาร์กอสมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนขณะที่ช่วงที่สองคือ ปกครองฟิลิปปินส์ภายใต้กฎอัยการศึกที่รวบอำนาจไว้ที่ประธานาธิบดี ประการที่สองคือ ในช่วงที่สองของมาร์กอสเต็มไปด้วยการใช้กำลังที่ในการปราบปรามประชาชนที่เห็นต่างอย่างรุนแรง ตัวอย่างคือ การสังหาร ทารกฆาตและการจับกุมผู้เห็นต่างเข้าคุก และประการสุดท้ายคือ การลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกิดขึ้นอย่างรุนแรงหลังการประกาศกฎอัยการศึก ตัวอย่างเช่น การเข้าตรวจตราสถานศึกษาอย่างเข้มงวด การจำกัดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และความพยายามในการควบคุมการแสดงความคิดเห็นของประชาชน (Geoffrey Arlin, 2019) อนึ่ง นักวิชาการทางด้านฟิลิปปินส์ศึกษาคือ สีดา สอนศรี ได้ระบุถึงสาเหตุสามประการที่นำไปสู่การประกาศกฎอัยการศึกไว้ในเอกสารทางวิชาการที่ชื่อว่า *การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ. 1972-1986* ดังนี้

ประการแรก ความเสื่อมโทรมของการเมืองที่เกิดจากความไม่พอใจของฝ่ายนักศึกษา กรรมมาชีพและกลุ่มต่อต้านต่อคำมั่นสัญญาของมาร์กอสที่มีต่อประชาชนในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 ในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการทุจริต ในกรณีของการทุจริตส่วนหนึ่งมาจากการใช้อำนาจที่เกินขอบข่ายและที่สำคัญคือการใช้ระบบครอบครัวมาคุมอำนาจเหนือราชการ ตลอดจนเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน นอกจากนี้สถาบันทางการเมืองอย่างพรรคการเมืองยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากร จนนำไปสู่ความไม่พอใจ อีกทั้งเกิดจากความพยายามของรัฐบาลมาร์กอสที่ต้องการเสนอรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ขยายอำนาจระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี เป็นเหตุให้กลุ่มนักศึกษา ปัญญาชน กรรมมาชีพและกลุ่มผู้ต่อต้านต่าง ๆ ออกมาเดินขบวนประท้วง

ประการที่สอง ความเสื่อมลงของเศรษฐกิจที่มีปัญหาจาก ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ ปัญหาการชำระเงินระหว่างประเทศ ปัญหาการว่างงานและปัญหาแรงงาน ปัญหาการปฏิรูปที่ดิน ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร ปัญหาชาวจีนกับบทบาททางเศรษฐกิจที่มากถึง 80% ของเศรษฐกิจทั้งหมด และปัญหาการเมืองกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะชนชั้นสูงในสังคมจะได้รับผลกระทบหากมีการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ

ประการที่สาม ปัญหาความเสื่อมสภาพสถาบันทางสังคม ต้นตอเกิดจากปัญหาการพัฒนาชนบทและชุมชนขนาดใหญ่เนื่องจากมีประชากรจากชนบทเข้ามาในเมืองหลวงมากผลที่ตามมาคือ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาที่อยู่อาศัย และปัญหาการศึกษา นอกจากนี้การพัฒนาภูมิภาคต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้าและเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ๆ ถัดมาคือ ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล อาทิ การติดสินบน เพื่อได้รับความรวดเร็วในการดำเนินการ อีกทั้งยังมี ปัญหาชาวมุสลิม เนื่องจากความขัดแย้งทางด้านการเมืองและที่ดินระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสเตียนในพื้นที่ สุดท้ายคือ ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชาชนและการไม่มีมาตรการการคุมกำเนิด ส่วนนี้เองทำให้ประชากรในเขตเมืองขาดพื้นที่อาศัยเพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเช่า จึงเลือกไปอยู่ในชุมชนแออัดจนพ่วงมาด้วยปัญหาสุขอนามัยและสาธารณสุข

จากปัญหาสามประการข้างต้นเปรียบได้กับสาเหตุที่แท้จริง (cause) แต่อย่างไรก็ตาม ตัวเร่งปฏิกิริยา (catalyst) คือ เหตุการณ์ลอบวางระเบิดที่พลาซามีรันดา (Plaza Miranda bombing) ในปี ค.ศ. 1971 ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการปราศรัยของพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ทำให้มีผู้เสียชีวิต 9 คน และผู้บาดเจ็บ 95 คน (Priam Nepomuceno, 2022) ซึ่งพรรคดังกล่าวเป็นฝ่ายตรงข้ามกับมาร์กอส แต่อย่างไรก็ตาม การวางระเบิดถูกกล่าวว่าเป็นการกระทำโดยฝ่ายคอมมิวนิสต์ อีกทั้งการวางระเบิดในครั้งนี้ได้โหมโรงนำไปสู่การประกาศกฏอัยการศึก (Eduardo D. Simafrania, 2006) และเมื่อกฏอัยการศึกประกาศ การสถาปนาขึ้นของระบอบมาร์กอส การกำเริบขึ้นในระยะเวลาดังกล่าวทางผู้เขียนจะพินิจไปที่ตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (gross domestic product rate) หรือ 'GDP' และผลิตภัณฑ์มวลในประเทศต่อหัวประชากร (gross domestic product per capita) หรือ 'GDP per capita' ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปี ค.ศ. 1987 ดังนี้

ตารางที่ 1 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ(GDP) ของฟิลิปปินส์ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปีค.ศ. 1987

GDP rate ของฟิลิปปินส์ในช่วงปี 1970 ถึง ปี 1987 (%)																		
ปี	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87
19-																		
GDP rate	3.7	5.4	5.4	8.8	3.4	5.5	8.8	5.6	5.2	5.6	5.2	3.4	3.7	1.9	-7	-6.9	3.5	4.4

ที่มา : The World Bank, 2023

ตารางที่ 2 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวประชากรของฟิลิปปินส์ในช่วงปี ค.ศ. 1970 ถึงปี ค.ศ. 1987

GDP per capita ของฟิลิปปินส์ในช่วงปี 1970 ถึง ปี 1987 (ดอลลาร์สหรัฐ)									
ปี 19-	70	71	72	73	74	75	76	77	78
GDP per capita	202	218	230	282	377	398	446	499	561
ปี 19-	79	80	81	82	83	84	85	86	87
GDP per capita	662	662	815	829	723	668	638	606	658

ที่มา : Macrotrends, 2023

จากตารางที่ 1 และ 2 ในแง่ของทางเศรษฐกิจพบว่า ตัวเลขทางเศรษฐกิจของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพบว่าอัตราทางเศรษฐกิจของประเทศถดถอยลงอย่างชัดเจนจากตัวเลขในปี ค.ศ. 1972 หรือปีแรกของการประกาศกฎอัยการศึกมีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึง 8.8% แต่ในปี ค.ศ. 1981 ปีสุดท้ายของการใช้กฎอัยการศึกตัวเลขการเจริญเติบโตเหลือเพียง 3.4% แต่อย่างไรก็ตามแม้ตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพบกับภาวะการถดถอย แต่หากดูในตัวเลขของรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรนั้นเพิ่มขึ้น 3.543 เท่าจากตัวเลขรายได้ต่อหัวในปี ค.ศ. 1972 แต่อย่างไรก็ตามระบอบมาร์กอสนับได้เป็นจุดสูงสุดและจุดต่ำสุดทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในคราวเดียวกัน ช่วงต้นนั้นเศรษฐกิจของระบบนั้นคือจุดสูงสุดของเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากราคาของน้ำตาลและมะพร้าวที่เพิ่มสูงขึ้น (Edson Joseph Guido & Che de los Reyes, 2017) แต่จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นเมื่อระบอบมาร์กอสเริ่มการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรงมากขึ้น ตัวอย่าง การปราบปรามผู้ที่เป็นคอมมิวนิสต์ หรือผู้ที่เห็นต่างทางการเมือง ถัดมาคือความผันผวนของราคาน้ำมันในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ภาคการผลิตเชิงอุตสาหกรรมต้องเผชิญกับความเสียหาย (Edward L., 1984) สิ่งทีระบอบมาร์กอสดำเนินการคือการกู้เงินกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund)

หรือ IMF มูลค่าหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจากตัวเลขการกู้ยืม IMF อยู่ที่ 360 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 1962 แต่เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 1985 มูลค่าหนี้สินอยู่ที่ 26,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นราว 73 เท่า ส่งผลให้ค่าเงินเปโซฟิลิปปินส์อ่อนตัวอย่างรุนแรง (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr., 1989)

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เริ่มชะลอตัวจากการย้ายฐานการผลิต ปัญหาที่ตามมาคือความยากจน และความเหลื่อมล้ำที่เริ่มมากขึ้น หนึ่งในสาเหตุของการล่มสลายของระบอบมาร์กอส สาเหตุถัดมาที่อำนาจมาร์กอสสิ้นสุดลงคือ ประการแรก การขาดการสนับสนุนจากกองทัพ อันเนื่องมาจากสถาบันกองทัพในยุคของมาร์กอสเริ่มเสื่อมเกียรติมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งตำแหน่งสูง ๆ ยังถูกผูกขาดไว้ที่หัวหน้ากองทัพระดับอาวุโสเท่านั้น ทำให้นายทหารระดับนายพันเริ่มไม่พอใจและต้องการเรียกคืนเกียรติและศักดิ์ศรีของกองทัพคืน ประการที่สองคือ การแพร่กระจายตัวอย่างรวดเร็วของกลุ่มคอมมิวนิสต์ เพราะประชาชนเริ่มไม่พอใจต่อการบริหารประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมภายใต้ระบอบมาร์กอส โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่พอใจในเรื่องการเอื้อผลประโยชน์กลุ่มทุนบางกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับตระกูลมาร์กอสเท่านั้น ประการที่สามคือ การขาดความเป็นเอกภาพของรัฐบาลสาเหตุเกิดจากสุขภาพที่แย่งลงของมาร์กอส ทำให้ภรรยาของประธานาธิบดีเริ่มมีอำนาจมากขึ้น อีกทั้งยังเกิดความแตกแยกในคณะรัฐมนตรีของสาธารณรัฐที่ 4 ประการสุดท้ายคือ กลุ่มฝ่ายค้านสามารถรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเพราะไม่พอใจต่อระบอบมาร์กอส (William H. Overholt, 1986) นอกจากสาเหตุที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ตัวกระตุ้นที่สำคัญจนนำไปสู่เหตุการณ์ปฏิวัติประชาชนคือ เหตุการณ์ลอบสังหารเบนิกโน อากีโน จูเนียร์ หรือที่รู้จักในนาม นินอย อากีโน (Ninoy Aquino) ที่กลับมาจากต่างประเทศเพื่อลงแข่งในการเลือกตั้งกับประธานาธิบดีมาร์กอส เมื่อ นินอย ถึงแก่อนิจกรรมจากการลอบสังหาร ผู้ที่ลงแข่งแทนจึงเป็น คอราซอน อากีโน (Corazon Aquino) ผู้เป็นภรรยาของนินอย แต่รายงานผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (The Commission on Elections) ระบุว่าประธานาธิบดีมาร์กอสเป็นฝ่ายชนะ แต่ทางกลุ่มการเคลื่อนไหวของพลเมืองแห่งชาติเพื่อการเลือกตั้งเสรี (National Citizens' Movement for Free Elections) ระบุว่า โคราซอนเป็นฝ่ายชนะ ทำให้ประชาชนและกลุ่มต่อต้าน ไม่พอใจมาร์กอสจนกลายเป็นการประท้วงใหญ่และเป็นจุดสิ้นสุดของระบอบมาร์กอส

ระบอบการปกครองของมาร์กอสถึงคราวล่มสลายจากพลังการปฏิวัติของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามตระกูลและครอบครัวมาร์กอสยังคงอยู่ จากรายงานของสำนักข่าว Reuters วันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2022 พาดหัวข่าวว่า *The rise, fall and return of the Philippines' Marcos dynasty* ใจความบางส่วนระบุว่า ในปี ค.ศ. 1989 มาร์กอสผู้พ่อถึงแก่อนิจกรรม 3 ปีถัดมาตระกูลมาร์กอสกลับมาฟิลิปปินส์ การกลับมาครั้งนี้ ภริยามาร์กอสหรืออิมelda มาร์กอส (Imelda Marcos) ได้กลับมาฟื้นฟูอำนาจทางการเมืองของตนเองอีกครั้งในครั้งนี้นครอครัวมาร์กอสสามารถดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ Ilocos Norte (พื้นที่ของตระกูลมาร์กอส) ในปี ค.ศ. 1992 อิมেলাลงสมัครตำแหน่งประธานาธิบดีแต่ประสบกับความล้มเหลว จนมาถึงในปี ค.ศ. 2016 ลูกชายของมาร์กอสและอิมেলাหรือ บองบอง ลงทำชิงในตำแหน่ง

รองประธานาธิบดีแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม การทำชิงในครั้งนี้เริ่มสะท้อนให้เห็นว่า ตระกูลมาร์กอสกำลังทวนคืนสู่ตำแหน่งมาลากันยัง (Malacanang) อีกครั้งและความสำเร็จนั้นก็ปรากฏ เมื่อการเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาในปี ค.ศ. 2022 คือชัยชนะอีกครั้งของตระกูลมาร์กอส (Martin Petty & Enrico dela Cruz, 2022)

ผลพวงของระบอบมาร์กอสได้สร้างมรดกไว้กับสังคมฟิลิปปินส์ใน 2 ด้านต่อไปนี้ ด้านที่ดีคือ มาร์กอสเคยบริหารประเทศในช่วงที่เป็นจุดสูงสุดทางเศรษฐกิจ และในทางตรงกันข้ามคือ ระบอบ มาร์กอสได้ทิ้งมรดกที่สำคัญไว้คือการเสริมแรงให้กับราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์

2. ราชวงศ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะอธิบายปรากฏการณ์ราชวงศ์ทางการเมือง หรือตระกูลทางการเมือง ที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ โดยที่ผู้เขียนจะเริ่มต้นจากคำพูดของอดีตนายกรัฐมนตรีของฟิลิปปินส์ที่ชื่อ ‘มิเรียม เดเฟนเซอร์ ซานติอาโก’ (Miriam Defensor Santiago) เพื่อทำให้เห็นว่าการเมืองฟิลิปปินส์กำลังเผชิญ กับปัญหาการเมือง แม้จะมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (Nutribun Republic, 2015) ดังนี้

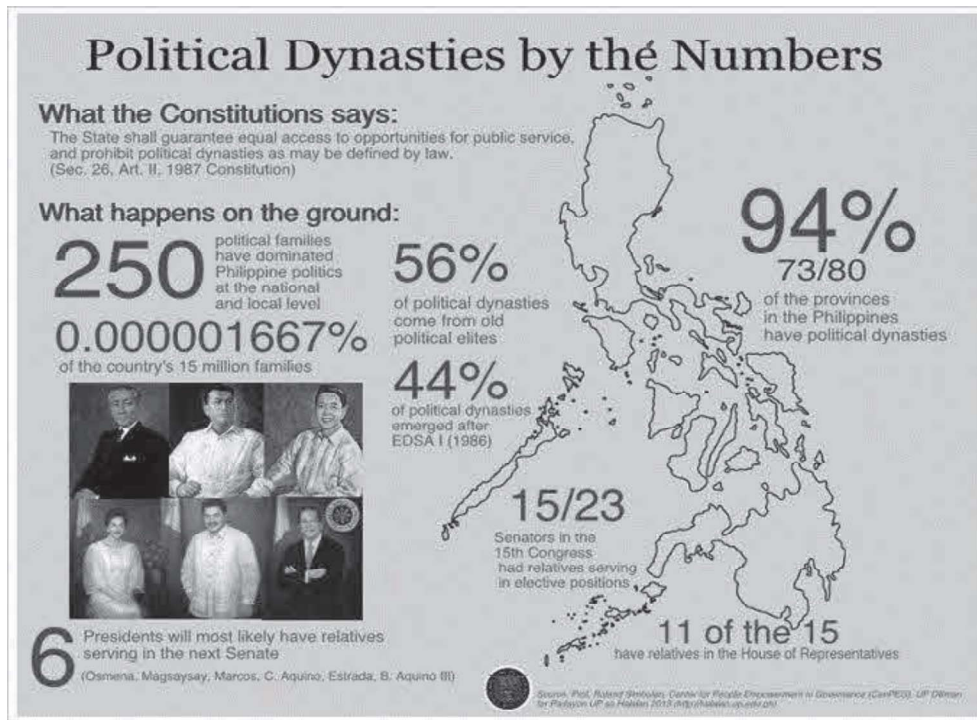
“The anti-dynasty provision is found most of all in our Constitution and it is a basic principle. In constitutional law, everything that is written in Constitution more or less should be literally applied.” [เน้นย้ำข้อความโดยผู้เขียน]

ราชวงศ์ทางการเมือง หรือ ตระกูลทางการเมือง คือสิ่งที่อยู่คู่กับการเมืองฟิลิปปินส์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน จากข้อความที่เน้นย้ำโดยผู้เขียนสามารถอนุมานความจากผู้พูดว่า “บทบัญญัติเกี่ยวกับการต่อต้านตระกูลทางการเมืองนั้นมีมาก ทุกสิ่งที่บัญญัติควรนำมาใช้ไม่มากนักน้อย” ถ้อยแถลงของ มิเรียมได้ชี้ให้เห็นว่าวิธีการแก้ไขและการจำกัดปัญหาตระกูลทางการเมืองได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในทางตรงกันข้ามปัญหาดังกล่าวไม่ได้ถูกแก้ไข ซ้ำร้ายไปกว่านั้นคือ การเมืองฟิลิปปินส์ยังคงเต็มไปด้วยปัญหาตระกูลทางการเมือง

จากบทความของ Rafael M. Alunan III ที่เผยแพร่ในสำนักข่าว BusinessWorld เมื่อปี ค.ศ. 2012 ระบุว่า สภาครองยศแห่งฟิลิปปินส์ชุดที่ 15 ปี ค.ศ. 2003 ถึงปี ค.ศ. 2007 มีจำนวน 80% ของสมาชิก สภานิติบัญญัติมาจากราชวงศ์ทางการเมือง มากไปกว่านั้น สมาชิกระหว่าง 60 % ถึง 80 % ในแต่ละ พรรคนั้นมาจากราชวงศ์ทางการเมือง นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้พบเพียงในการเมืองระดับชาติ หากแต่ยังพบได้ในการเมืองท้องถิ่น จากข้อมูลของ Rafael ในเรื่องเดียวกันรายงานว่า ระหว่างปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2016 จำนวนผู้ว่าที่มาจากตระกูลทางการเมืองเพิ่มจาก 58% เป็น 70 % (Rafael M. Alunan III, 2012) และเมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ. 2022 จากบทความที่ชื่อ *Political Dynasties*

2022: *Revillas now the largest in Cavite* ได้รายงานข้อมูลว่า ในสภาครองเกสแห่งฟิลิปปินส์ ในช่วงปี ค.ศ. 2022 สมาชิกสภาจากราชวงศ์ทางการเมืองราว 67% และในการเมืองท้องถิ่น ผู้ว่าที่มาจากเลือกตั้งราว 80% เป็นสมาชิกของตระกูลทางการเมือง (Miriam Grace A. Go, 2022) จากข้อมูลเปรียบเทียบของช่วงตลอดเวลา 1 ทศวรรษที่ผ่านมาแม้จำนวนตัวเลขของสมาชิกสภาครองเกสแห่งฟิลิปปินส์ในช่วงปี 2022 จะอยู่ในช่วงระดับเดียวกันกับปี ค.ศ. 2012 คือราว 60% ของจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติ นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลจากภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) ได้เผยแพร่ภาพที่มีชื่อว่า *Political Dynasties by the Numbers* เมื่อปี ค.ศ. 2013 และบทความที่ชื่อ *Political dynasties in the Philippines: Persistent patterns, perennial problems* ระบุว่า ในปี ค.ศ. 2013 ตระกูลทางการเมือง 250 ตระกูลครอบครองอำนาจทางการเมือง และเมื่อเทียบสัดส่วนตระกูลทางการเมืองกับครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมดที่มีอยู่ 15 ล้านครอบครัวจะคิดเป็น 0.000001667% เท่านั้น ในจำนวน 250 ตระกูล 56% เป็นตระกูลทางการเมืองเก่า และ 44% เป็นตระกูลทางการเมืองใหม่ที่เกิดขึ้นหลังการโค่นล้มอำนาจระบอบมาร์กอส สำหรับการเมืองท้องถิ่นพบว่า ผู้ว่าการจากจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด 80 จังหวัด 94% หรือ 73 จังหวัด มีผู้ว่าการเป็นสมาชิกจากตระกูลทางการเมือง และสำหรับการเมืองระดับชาตินั้นสมาชิกราว 74% ในสภาผู้แทนราษฎรมาจากตระกูลทางการเมือง สำหรับตำแหน่งประธานาธิบดีจะพบว่ามีประธานาธิบดี 6 คน (ปัจจุบันคือ 7 คน) มีวงศาคณาญาติของตนดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้แก่ ประธานาธิบดี เซร์ซีโอ โอสเมญา ประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ ประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส ประธานาธิบดี โคราซอน อากีโน ประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราดา และประธานาธิบดีเบนิกโน อากีโนที่ 3 (หากนับตามปี ค.ศ. 2023 จะมีรายชื่อของ ประธานาธิบดีบองบอง มาร์กอสเนื่องจากพี่สาวของบองบองดำรงตำแหน่งวุฒิสภาซึ่งจะถูกกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป) (Eduardo C. Tadem & Teresa S. Encarnacion Tadem, 2013) ดังนั้นในส่วนนี้ จึงพบว่าการเมืองฟิลิปปินส์ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคได้ถูกครอบงำโดยตระกูลทางการเมืองที่ฝังรากลึกมายาวนานในสังคมฟิลิปปินส์ ตัวอย่างตระกูลที่ผู้เขียนมุ่งจะอธิบายคือ ตระกูลมาร์กอส ซึ่งตระกูลมาร์กอสคือตระกูลจัดอยู่ในกลุ่มของตระกูลทางการเมืองเก่า

ภาพ 1 สัดส่วนของตระกูลการเมืองในปี ค.ศ. 2013

ที่มา : Halalan, July 13, 2023

3. โอรสและตระกูลมาร์กอส

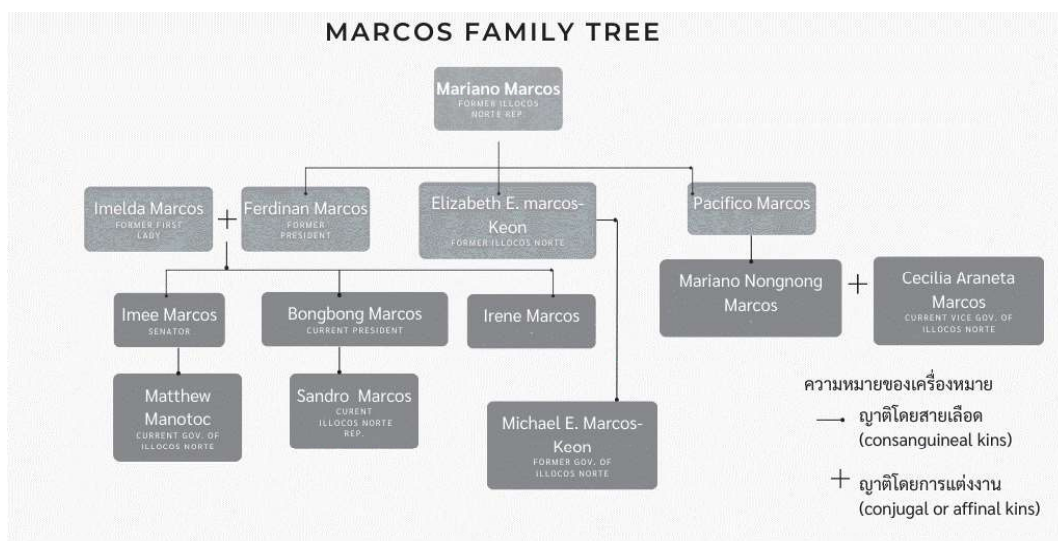
ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึง โอรสคนสำคัญของตระกูลมาร์กอสคือ บองบอง มาร์กอส และทายาทสายตรงของตระกูลมาร์กอสได้แก่ภรรยา และลูก ๆ คนอื่น ๆ ของอดีตประธานาธิบดีมาร์กอสในปัจจุบัน รวมไปถึงการแบ่งสายต่าง ๆ ในครอบครัวมาร์กอส และสุดท้ายคือ การอธิบายถึงสมาชิกครอบครัวที่ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองฟิลิปปินส์

บองบอง มาร์กอส คือบุตรชายเพียงคนเดียวของอดีตประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส กับอิมelda มาร์กอส สำหรับบองบองในช่วงการปกครองภายใต้ระบอบของมาร์กอสที่มีการประกาศกฎอัยการศึกถูกวางให้เป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งตำแหน่งทางการเมืองที่บองบองได้ดำรงตำแหน่งในช่วงก่อนการปฏิวัติประชาชนประกอบด้วยตำแหน่งที่สำคัญคือ รองผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสเนอร์เตด้วยอายุเพียง 23 ปีเท่านั้นโดยอยู่ในวาระตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 จนถึงปี ค.ศ. 1983 และเมื่อบองบองอายุเพียง 26 ปีสามารถขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสเนอร์เตได้ซึ่งอยู่วาระตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 จนถึงปี ค.ศ. 1986 และหลังจากที่ครอบครัวได้ลี้ภัยทางการเมือง บองบองสามารถกลับมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญอีกครั้งได้แก่ ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอีโลโคสเนอร์เต หลังจากนั้นจึงไปดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสเนอร์เตอีกครั้งในวัย 41 ปี ตามด้วยการกลับมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอีโลโคสเนอร์เตอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง

ถัดมาคือการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ (Senate of the Philippines 19th Congress, n.d.) และสุดท้ายคือการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ตามลำดับ

ตระกูลมาร์กอส เป็นกลุ่มเก่าของราชวงศ์ทางการเมืองมีฐานที่มั่นที่สำคัญอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ หรือรู้จักในชื่อ จังหวัดอีโลโคสนอร์เต (Ilocos Norte) ตระกูลมาร์กอสสมาชิกในปัจจุบันประกอบด้วย 3 สายที่นับตามญาติโดยสายเลือด (consanguineal kins) ญาติโดยการแต่งงาน (conjugal or affinal kins) (การอธิบายถึงที่มาของเครือญาติจะถูกอธิบายในหัวข้อถัดไป) สายแรกคือครอบครัวของเฟอร์ดินาน มาร์กอสที่มีสมาชิกได้แก่ อีเมลดา มาร์กอส (ภรรยา) ไอมี่ มาร์กอส (Imee Marcos) (บุตรสาว) บองบอง มาร์กอส (บุตรชาย) มัทธิว มาโนทอค (Matthew Manotoc) (บุตรชายของไอมี่ มาร์กอส) และซานโดร์ มาร์กอส (บุตรชายของบองบอง มาร์กอส) สายที่สองคือมาร์กอส-เคอน (Marcos-Keon) ได้แก่ ไมเคิล มาร์กอส-เคอน และสายสุดท้ายคือ แปซิฟิโก มาร์กอส (Pacifcao Marcos) ได้แก่ เซซีเลีย อาราเน็ตตา มาร์กอส (Cecilia Araneta Marcos) ซึ่งจะแสดงตามภาพดังนี้

ภาพ 2 แผนผังของตระกูลมาร์กอส

ที่มา : Filipino Genealogist, 2022

สมาชิกครอบครัวมาร์กอสที่ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองฟิลิปปินส์ จากรายชื่อผู้ว่าการจังหวัดอีโลโค-สนอร์เต จำนวน 7 คนพบว่า 5 คนเป็นสมาชิกของตระกูลมาร์กอส ซึ่ง 2 ใน 5 คือทายาทโดยตรงของเฟอร์ดินาน มาร์กอส ได้แก่ บองบอง มาร์กอส และ ไอมี่ มาร์กอส (ผู้ว่าการคนปัจจุบันคือลูกชายของไอมี่ มาร์กอส ที่มีชื่อว่า มัทธิว มาโนทอค) ซึ่งทั้งสองนั้นในปัจจุบันได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองของฟิลิปปินส์ บองบอง มาร์กอส ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนปัจจุบัน และไอมี่ มาร์กอส ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ชุดปัจจุบันด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากทายาททั้งสองแล้ว ผู้เป็นมารดาของทั้งสองคือ อีเมลดา มาร์กอส ที่ครั้งหนึ่งเคยครอบครองตำแหน่งสำคัญทาง

การเมืองเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการขึ้นมามีอำนาจอีกครั้งของตระกูลมาร์กอสอย่างี่ปรากฏอยู่ไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใดและไม่ได้เป็นเรื่องบังเอิญเท่านั้น ในส่วนของบองบองและไอมี มาร์กอส ค่อย ๆ ไต่ระดับอำนาจทางการเมืองขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยผู้เขียนจะชี้แจงผ่านตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของตระกูลมาร์กอสหลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986

ตำแหน่งทางการเมืองของตระกูลมาร์กอส			
ก่อนการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986			
ลำดับ	อีเมลดตา มาร์กอส	ไอมี มาร์กอส	บองบอง มาร์กอส
1	สุภาพสตรีหมายเลข 1 (ปี ค.ศ. 1965 ถึงปี ค.ศ. 1986)	สมาชิกสภาประจำชาติ (ปี ค.ศ. 1984 ถึงปี ค.ศ. 1986)	รองผู้ว่าการจังหวัด อีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 1980 ถึงปี ค.ศ. 1983)
2	ผู้ว่าการกรุงมะนิลา (ปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1986)		ผู้ว่าการจังหวัด อีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 1983 ถึงปี ค.ศ. 1986)
3	สมาชิกสภากรุงมะนิลา (ปี ค.ศ. 1978 ถึงปี ค.ศ. 1984)		
หลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี 1986			
4	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก จังหวัดเลย์เต (ปี ค.ศ. 1995 ถึงปีค.ศ. 1998)	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก จังหวัดอีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007)	ผู้ว่าการจังหวัด อีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007)
5	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก จังหวัดอีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019)	ผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสนอร์เต (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019)	สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจากจังหวัดอีโลโค สนอร์เต (ปี ค.ศ. 1992 ถึงปี ค.ศ. 1995 และปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010)
6		สมาชิกวุฒิสภาของฟิลิปปินส์ (ปัจจุบัน)	สมาชิกวุฒิสภาของ ฟิลิปปินส์ (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016)
7			ประธานาธิบดี (ปัจจุบัน)

ที่มา : Javier, Kristian, n.d.

จากตารางที่ 3 พบว่าในช่วงก่อนการปฏิวัติพลังประชาชนตระกูลมาร์กอสได้ดำรงตำแหน่งสำคัญคือ อีเมลดาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการกรุงมะนิลา และบองบอง มาร์กอสดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการ และผู้ว่าการจังหวัดอีโลโคสเนอร์เต แต่เมื่ออำนาจของตระกูลมาร์กอสได้หมดลงหลังการปฏิวัติพลังประชาชนปี ค.ศ. 1986 สมาชิกของตระกูลมาร์กอสไม่ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญตลอดระยะเวลาเกือบทศวรรษ และอำนาจของตระกูลมาร์กอสถูกฟื้นฟูอีกครั้งในช่วงกลางถึงปลายทศวรรษที่ 90 ด้วยการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของอีเมลดา และอำนาจของตระกูลก็กลับมามั่นคงอีกครั้งในช่วงปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016 จากการทำผู้เป็นแม่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไอมี่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ และบองบองดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา อีกทั้งในปัจจุบันอำนาจของตระกูลยิ่งเข้มแข็งมากขึ้นนับตั้งแต่การปฏิวัติซึ่งส่วนนี้ถูกวิพากษ์ในหัวข้อถัดไป

4. การวิพากษ์

การวิพากษ์จะอธิบายการสืบทอดอำนาจทางการเมืองผ่านการแนวคิดเกี่ยวกับคติเห็นแก่เครือญาติ (Nepotism) แนวคิดนี้คือการอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ของผู้ที่มีอำนาจในหน่วยงานต่าง ๆ กับครอบครัวและเครือญาติซึ่งผู้ที่มีอำนาจนั้นจะมอบสิทธิพิเศษในรูปแบบของตำแหน่ง ทรัพยากร และเงินทุนต่าง แก่ครอบครัวหรือวงศาคณาญาติของตนที่การนับเครือญาติมีที่มาได้หลายทางได้แก่ ญาติโดยสายเลือด (consanguineal kins) ญาติโดยการแต่งงาน (conjugal or affinal kins) และญาติขยายวงศ์หรือญาติที่สมมติขึ้นมาเอง (fictive or extended) (Margaret Y. Padgett & Kathryn A. Morris, 2015 อ้างถึงใน ต่อสกุล พุทธพักตร์ และสุวิชา เป้าอารีย์, 2562) นอกจากนี้ คติเห็นแก่เครือญาติ หากมองในมุมมองทางวิทยาศาสตร์จากบทความที่มีชื่อว่า J.P. Rushton's theory of ethnic Nepotism ที่อธิบายขึ้นโดย Frank Salter และ Henry Harpending ทั้งสองได้อธิบายถึงทฤษฎีของ J.P. Rushton ในเรื่องของคติเห็นแก่เครือญาติทางชาติพันธุ์ (ethnic Nepotism) เกี่ยวกับเหตุใดมนุษย์ต้องเห็นแก่ญาติพี่น้องของตนเองซึ่งคำตอบทางวิทยาศาสตร์และสังคมวิทยา อนึ่ง ทางผู้เขียนสามารถแบ่งเหตุผลได้เป็น 2 ประการ ประการแรกคือ การมีกรรมพันธุ์ร่วมกันตามทฤษฎีความคล้ายคลึงกันทางพันธุกรรม (Genetic similarity theory หรือ GST) ตามทฤษฎีนี้มนุษย์มักจะแสดงสิทธิพิเศษ เช่น การเห็นแก่ผู้อื่น การผสมพันธุ์ และมิตรภาพ ต่อบุคคลในกลุ่มเครือญาติของตนหรือชาติพันธุ์ของตน ประการที่สองคือการมีอัตลักษณ์ร่วมกันในครอบครัวของตนเองหรือในชาติพันธุ์เดียวกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมและความคล้ายคลึงกันในเรื่องของพฤติกรรม ซึ่งสองส่วนนี้เองที่ทำให้เกิดการเห็นแก่เกิดขึ้นเพื่อการรักษาอัตลักษณ์และผลประโยชน์ร่วมกันในวงศาคณาญาติ (Frank Salter & Henry Harpending, 2013) โดยผู้เขียนจะแบ่งการวิพากษ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิพากษ์ที่ท้าทายทางการเมืองในฐานะโอรส และการวิพากษ์ครอบครัวของมาร์กอสในปัจจุบัน

การวิพากษ์ ‘บองบอง มาร์กอส’ ในฐานะ ‘โอรสทางการเมือง’ ของตระกูลมาร์กอส เมื่อวิเคราะห์ตามความหมายของคติเห็นแก่ญาติ หรือ Nepotism ที่กล่าวไปแล้วในข้างต้นจะพบความเกี่ยวโยงของบองบองกับ nepotism มีทั้งหมด 3 ประการได้แก่ ประการแรกคือบองบองได้รับอภิสิทธิ์ทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัดจนในการเมืองฟิลิปปินส์ภายใต้ระบอบมาร์กอส เนื่องจากบองบองได้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการจังหวัดและผู้ว่าการจังหวัดตั้งแต่อายุยังน้อยคืออายุ 23 และ 26 ปีตามลำดับ ซึ่งตัวเลขอายุดังกล่าวถือว่าน้อยมากหากเปรียบเทียบกับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 ที่ระบุไว้ใน มาตรา 35 ที่ว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง ประการที่สองคือบองบองได้กลายเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ สำหรับตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในช่วงหลังจากอำนาจของระบอบมาร์กอสได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1986 คือ อีเมลดา มาร์กอสที่เกิดความพยายามต้องการจะให้ตระกูลมาร์กอสกลับไปดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกครั้งผ่านเลือกตั้งปี 1992 และการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1998 แต่ผลลัพธ์ทั้ง 2 ครั้งคือ อีเมลดาประสบกับความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง หลังจากนั้นตระกูลมาร์กอสจึงมุ่งเน้นไปที่การเมืองท้องถิ่นและการเมืองในตำแหน่งของฝ่ายนิติบัญญัติแทน (ในส่วนนี้จะถูกอธิบายเพิ่มเติมในการวิพากษ์ที่ตระกูลมาร์กอส) ดังนั้นในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 จนถึงปัจจุบัน บองบองได้กลายเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ ความสำเร็จในการเมืองระดับชาติเบื้องต้นคือการที่บองบองได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในปี ค.ศ. 2010 ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งฝ่ายบริหารคือ ‘รองประธานาธิบดี’ ในปี ค.ศ. 2016 ผลของการเลือกตั้งรองประธานาธิบดีคือ ความพ่ายแพ้ของบองบองต่อเลนี โลเบรโดเพียง 0.64% เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ตระกูลมาร์กอสที่นำโดยบองบองยังไม่ได้ยุติการลงชิงในตำแหน่งประธานาธิบดีเหมือนอีเมลดาที่ยุติการลงชิงประธานาธิบดีหลังพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1998 แต่ในทางตรงกันข้าม บองบองกลับมอลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในตำแหน่งประธานาธิบดี สำหรับเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาบองบองได้พันธมิตรทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นตระกูลทางการเมืองเหมือนกันคือ ‘ตระกูลดูแตร์เต’ (Duterte) ที่มีทายาททางการเมืองคือ ซารา ดูแตร์เต (Sara Duterte) (บุตรสาวของประธานาธิบดี โรดริโก ดูแตร์เต (Rodrigo Duterte)) ลงชิงในตำแหน่งรองประธานาธิบดี ส่วนตระกูลมาร์กอสมีทายาททางการเมืองคือ บองบอง ลงชิงในตำแหน่งประธานาธิบดี ผลเลือกตั้งคือชัยชนะอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของทั้งสองตระกูล (Richard J. Heydarian, 2022) และประการสุดท้ายคือ บองบองและตระกูลมาร์กอสสามารถรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองภายใต้แนวคิด Nepotism หลังจากชัยชนะของตระกูลมาร์กอสอีกครั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมา เมื่อพินิจจะพบว่าอำนาจทางการเมืองของตระกูลนี้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง เนื่องจากเกิดคติเห็นแก่ในครอบครัวอย่างชัดเจนคือ บองบองดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี พี่สาวของบองบองหรือไอมีดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ลูกชายของบองบองคือ ซานโดร์ มาร์กอส ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควบกับตำแหน่งรองผู้นำเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ส่วนหลานอย่างมีทิว มาโนทอค ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดในฐานะที่มั่นของตระกูลโดยมีลูกพี่ลูกน้องของบองบองคือ เซซิเลีย อารานิเต มาร์กอส

ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น ความเป็นปึกแผ่นของตระกูล การประสานประโยชน์ร่วมกัน ในตระกูลและการรักษาผลประโยชน์ของตระกูลมาร์กอสที่นำโดยบองบองหากมองตามขนบของ Nepotism ณ เวลานี้คือจุดสูงสุดของตระกูลมาร์กอสในการเมืองฟิลิปปินส์

ในส่วนการวิพากษ์ตระกูลมาร์กอสจะพบว่า ภายใต้อำนาจของตระกูลมาร์กอสที่นำโดยประธานาธิบดีเฟอร์ดี - นานด์ มาร์กอสได้ใช้อำนาจประธานาธิบดีและกฤษฎีกาการศึก คือการใช้อำนาจ แต่งตั้งอีเมลดาผู้เป็นภรรยาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการกรุงมะนิลาคนแรก (William H. Overholt, 1986) แต่อย่างไรก็ตามอำนาจการกระทำในรูปแบบของ Nepotism ไม่ได้จบแต่เพียงการแต่งตั้งภรรยา หากแต่มาร์กอสผู้พ่อได้สร้างปมปัญหาที่สำคัญจาก บทความที่ชื่อ Introduction to "The Marcos Legacy: Economic Policy and Foreign Debt in the Philippines" ในปี ค.ศ. 1989 ระบุว่า มรดกที่ระบอบมาร์กอส ได้ทิ้งไว้คือ ทุนนิยมพวกพ้อง หรือ 'Crony Capitalism' เนื่องจากระบอบมาร์กอสเลือกที่ให้การ สนับสนุนกลุ่มทุนของพวกพ้อง และเลือกที่จะตัดขาดกลุ่มทุนอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นเหตุให้ นักลงทุน ชาวฟิลิปปินส์และนักลงทุนต่างชาติเลือกที่จะย้ายฐานผลิตเพราะถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐบาล นอกจากนี้ แล้วการมีอำนาจที่มากของระบบมาร์กอส หากพิจารณาตามแนวคิด Nepotism จะพบว่าได้ใช้อำนาจ ที่เบ็ดเสร็จของตนแทรกแซงกิจการของรัฐบาลและการผูกขาดอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อมอบ สิทธิอำนาจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว ญาติพี่น้องและพวกพ้อง (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr, 1989) แต่เมื่ออำนาจของตระกูลถูกโค่นล้มในปี ค.ศ. 1986 เมื่อระบอบมาร์กอส ได้ล่มสลายลง Nepotism ในสังคมการเมืองฟิลิปปินส์ไม่ได้จางหายไป หากในทางตรงกันข้าม ครอบครัวผู้มีอำนาจ (oligarchic family) ทุนนิยมพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์ถูกขยายตัวเป็นวงกว้าง และมีสถานะภาพที่เข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้ถูก อุปถัมภ์ได้เชื่อมโยงประชากรเข้ากับพื้นที่หรือภูมิภาคของครอบครัวผู้มีอำนาจ (Robert S. Dohner & Ponciano Intal, Jr., 1989) ถัดมา ในช่วงก่อนการชนะของบองบอง มาร์กอสเมื่อพิจารณาจากแนวคิด Nepotism จะพบว่า สมาชิกในตระกูลมาร์กอส 3 คนคือ อีเมลดา ไอมี่ และบองบอง สลับกันดำรง ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอีโลโคสนอร์เต และตำแหน่งผู้ว่าการจังหวัดจังหวัดอีโลโค สนอร์เตจะเป็นการสลับตำแหน่งกันภายใต้ตระกูลซึ่งได้แก่ บองบอง ไอมี่และลูกชายของไอมี่ นอกจากนี้ ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่ผ่านคนในครอบครัวมาร์กอสที่ได้ดำรงตำแหน่งคือ บองบองและไอมี่ โดยผู้เขียนจะนำเสนอเป็นข้อมูลตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 Nepotism กับตระกูลมาร์กอสหลังปฏิวัติพลังประชาชน

Nepotism กับตระกูลมาร์กอสหลังปฏิวัติพลังประชาชน	
ตำแหน่ง	ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง
สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจากจังหวัดอีโล โคสนอร์เต	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1992 ถึงปี ค.ศ. 1995) โอมี่ มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007) บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010) และอีมลดา มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019) ซานโดร์ มาร์กอส (ปัจจุบัน)
ผู้ว่าการจังหวัดจังหวัด อีโลโคสนอร์เต	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 1998 ถึงปี ค.ศ. 2007) ไมเคิล มาร์กอส-เค ออน *เครือญาติ (ปี ค.ศ. 2007 ถึงปี ค.ศ. 2010) โอมี่ มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2019) และมัทธิว มาโนทอค (ปัจจุบัน)
สมาชิกวุฒิสภา	บองบอง มาร์กอส (ปี ค.ศ. 2010 ถึงปี ค.ศ. 2016) และโอมี่ มาร์กอส (ปัจจุบัน)

ที่มา : The economist, 2022

จากตารางที่ 4 เห็นได้ชัดเจนว่าตระกูลมาร์กอสได้เลือกคนในตระกูลมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าการที่เลือกคนอื่นมาดำรงตำแหน่ง สาเหตุหลักเพราะ (1) สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมากกว่าการส่งผู้สมัครอื่นลงเลือกตั้งแทน จากการสำรวจของ สตีเฟน ธนานิธิโชติ นักวิชาการจากสถาบันพระปกเกล้าได้เขียนบทความที่ชื่อ *ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง* ผลจากการศึกษาคือ นักการเมืองหน้าใหม่ที่เป็นทายาทของตระกูลการเมืองมีโอกาสชนะการเลือกตั้งมากกว่านักการเมืองหน้าใหม่ที่ไม่ได้เป็นทายาทของตระกูลทางการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองที่สังกัดที่ขนาดใหญ่กว่าผู้สมัครรายอื่น และพื้นที่ที่ลงสมัครมีความผูกพันกับตระกูลทางการเมืองมากกว่านักการเมืองหน้าใหม่ (สตีเฟน ธนานิธิโชติ, 2556) และ (2) ความผูกพันและความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ให้กับวงศ์ตระกูลมีที่มาจากปัจจัยแรกคือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์เนื่องจากรากเหง้าทางสังคมของฟิลิปปินส์ที่หลังจากการหมดอำนาจของสเปนทำให้เกิดภาวะสูญญากาศทางการเมืองกลุ่มนายทุนหรือผู้ที่ถือครองที่ดินมากทำให้กลุ่มคนเหล่านี้เริ่มมีอำนาจในการบริหารประเทศมากยิ่งขึ้น และเมื่อสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ปกครองฟิลิปปินส์ทำให้กลุ่มชนชั้นนำเหล่านี้ได้ปรับตัวและอยู่รอดมาได้ จนกระทั่งฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชทำให้กลุ่มชนชั้นได้ขึ้นมาใช้อำนาจและได้สืบทอดอำนาจตัวเองต่อไปในฐานะตระกูลทางการเมือง (Beja Jr, et al., 2012) ปัจจัยที่สองคือ ความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ จากที่ได้อภิปรายไปในข้างต้นจะพบว่าตระกูลทางการเมืองคือสิ่งที่สร้างและส่งเสริม คติการเห็นแก่ญาติ ระบบอุปถัมภ์ ทุนนิยมพวกพ้อง นั้นหมายความว่า

ว่า ระบบเศรษฐกิจและร่วมไปถึงสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของฟิลิปปินส์ถูกยึดโยงเข้ากับตระกูลทางการเมืองโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้บทความที่ชื่อ *Political dynasties in the Philippines Persistent patterns, perennial problems* จากวารสาร South East Asia Research ได้ระบุไว้ถึงปัญหาตระกูลทางการเมืองเกิดจากปัจจัยสามประการ (1) รากฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในฟิลิปปินส์คือสิ่งที่ตระกูลทางการเมืองเป็นผู้สร้างขึ้น เช่น การเมืองในลักษณะที่มีคติเห็นแก่ญาติที่มาพร้อมกับระบบอุปถัมภ์ และเศรษฐกิจในรูปแบบทุนนิยมพวกพ้อง เป็นต้น (2) การไม่สามารถดำเนินการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) ความอ่อนแอของตอบโต้ที่จะท้าทายราชวงศ์ทางการเมือง สาเหตุจากพลังที่อ่อนแอเพราะความแตกแยกของฝ่ายซ้ายในการเมืองฟิลิปปินส์ อีกทั้งฝ่ายซ้ายยังไม่สามารถเสนอทางเลือกที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันได้ (Teresa S Encarnacion Tadem & Eduardo C Tadem, 2018)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ตระกูลทางการเมืองของฟิลิปปินส์เป็นปัญหาใหญ่ในสังคม แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นที่รับรู้ทั่วไปในสังคม หากแต่คนในสังคมฟิลิปปินส์ไม่ได้เลือกที่จะปฏิเสธการกระทำของตระกูลทางการเมือง ซึ่งสามารถเห็นได้จากการหวนคืนกลับมาอีกครั้งของตระกูลมาร์กอส ซึ่งการหวนคืนสู่อำนาจนั้นไม่ได้เกิดขึ้นแบบทันทีทันใด หากแต่เกิดจากความพยายามของสมาชิกในตระกูลมาร์กอสที่ต้องการจะกลับมาครองอำนาจทางการเมืองในตำแหน่งประธานาธิบดีอีกครั้ง และด้วยบริบททางสังคมทำให้ตระกูลมาร์กอสค่อย ๆ ไต่ระดับจากตำแหน่งการเมืองท้องถิ่นสู่การเมืองระดับชาติจนกลายเป็นประมุขของประเทศได้เพราะสังคมในฟิลิปปินส์

5. บทสรุป

ทายาททางการเมืองและตระกูลของตระกูลมาร์กอส มีจุดเริ่มต้นจากกระแสเมติมหาชนที่ไหลเชี่ยวในการเลือกตั้งปี ค.ศ. 1965 และปี ค.ศ. 1969 แต่เมื่อระบอบมาร์กอสถูกสถาปนาขึ้นจากการประกาศกฎอัยการศึกทำให้การพัฒนาทางประชาธิปไตย เศรษฐกิจ ตลอดจนอำนาจทางการเมืองของตระกูลมาร์กอสรุ่งโรจน์และร่วงหล่นไปพร้อม ๆ กัน มรดกตกทอดของระบอบมาร์กอส ประการแรกคือการเสริมแรงให้ตระกูลทางการเมืองที่มีพร้อมคติการเห็นแก่ญาติ (Nepotism) ที่มาพร้อมระบบอุปถัมภ์ปรากฏชัดในทางการเมืองฟิลิปปินส์มากขึ้น และประการที่สองคือ การสร้างทุนนิยมพวกพ้องที่ให้ความใกล้ชิดทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ จากผลลัพธ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมตกต่ำลง ปลายทางของความตกต่ำครานี้คือการที่อำนาจของระบอบมาร์กอสได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1986 แต่ผลลัพธ์ทั้งสองประการไม่ได้ถูกแก้ไข อีกทั้งยังดำเนินต่อไป เห็นได้ชัดจากตระกูลทางการเมืองครองที่สัดส่วนมากทั้งการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ด้วยช่องว่างที่คนในสังคมยังคงนิยมเลือกผู้สมัครทางการเมืองจากตระกูลทางการเมือง จึงไม่ใช่สิ่งแปลกที่ตระกูลมาร์กอสจะฟื้นอำนาจของตัวเองมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการเมืองในระดับท้องถิ่นสู่การเมืองในระดับชาติ

ความสำเร็จของตระกูลมาร์กอสคือการที่ ‘บองบอง มาร์กอส’ ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีเมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิด Nepotism จะพบว่า คดีการเห็นแก่ญาติกับบองบองมีความเกี่ยวโยง ประการแรกคือบองบองได้รับอภิสิทธิ์ทางการเมืองภายใต้ระบอบมาร์กอส ประการที่สองคือบองบองได้กลายเป็นตัวแทนของตระกูลมาร์กอสในการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ที่ได้สืบทอดจากบิดาและมารดา ประการสุดท้ายคือบองบองและตระกูลมาร์กอสสามารถรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองภายใต้วิธีคิดแบบ Nepotism คือการสร้างฐานอำนาจผ่านสมาชิกในครอบครัวได้สำเร็จ ทั้งสามประการที่ได้กล่าวไปคือส่วนสำคัญที่ทำให้ Nepotism ในตระกูลมาร์กอสเข้มแข็งและอำนาจดังกล่าวจะถูกสืบทอดให้บุตรคนต่อไปของตระกูลเนื่องจากทุกตำแหน่งในฐานที่มั่นของตระกูลมาร์กอสได้ถูกส่งผ่านถึงคนในครอบครัวหมดแล้ว นอกจากนี้แล้ว เหตุใดตระกูลทางการเมืองยังคงเลือกสมาชิกในครอบครัวมากกว่าบุคคลอื่น เนื่องจาก ประการแรก สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะชนะเลือกตั้งมากกว่าการส่งผู้สมัครอื่นลงเลือกตั้งแทน เพราะปัจจัยทางพรรคการเมืองที่สังกัดและความผูกพันในพื้นที่ที่สมัคร ประการที่สองคือความผูกพันและความพยายามรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ให้กับวงศ์ตระกูล

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะพบว่าตระกูลทางการเมืองที่มีอำนาจมาก เพราะตระกูลทางการเมืองได้สร้างประชาธิปไตยที่บอบบางให้กับฟิลิปปินส์ เห็นได้ชัดจาก (1) รากฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ยึดโยงกับตระกูลทางการเมือง (2) การบังคับใช้กฎหมายที่ด้อยประสิทธิภาพ และ (3) พลังทางสังคมที่อ่อนแอ ในอนาคต ผู้เขียนอาจตีความได้บางส่วนถึงแม้จะไม่ถูกต้องคือ ทุกคนในสมาชิกของตระกูลมาร์กอสต้องรักษาและช่วงชิงอำนาจของตนต่อไปจนกว่าคนในสังคมเริ่มตระหนักถึงภัยคุกคามที่ชื่อว่า ‘ทายาททางการเมืองและตระกูลทางการเมือง’

เอกสารอ้างอิง

- ต่อสกุล พุทธพักตร์ และสุวิชา เป้าอารีย์. (2562). ระบบอุปถัมภ์ในคดีเห็นแก่เครือญาติกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 11(1), 21-41.
- ธวัชชัย กฤติยาภิชาติกุล. (2541). *การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมืองไทย*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สตีธ ธนาธิโชติ. (2558). ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง. *วารสารสถานบันพระปกเกล้า*, 45(2), 49-74.
- ลีดา สอนศรี. (2530). *การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ (ค.ศ. 1972-1986)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์
- Alunan , R. M., III. (2012). *Dynasty To Take a Stand* [Electronic version].

- Arlin, G. (1974). *Martial law in the Philippines: Two years later*. *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, 6(4), 43-45.
- Beja, E., Jr, Mendoza, R. U., Venida, V. S., & Yap, D. B. (2012). Inequality in democracy: Insights from an empirical analysis of political dynasties in the 15th Philippine. *Munich Personal RePEc Archive*. Retrieved 2023, April 10 from <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40104/>
- Dohner, R. S., & Intal, P., Jr. (1989). Introduction to "The Marcos Legacy: Economic Policy and Foreign Debt in the Philippines". *University of Chicago Press*, 373-400.
- Encarnacion Tadem, T. S., & Tadem, E. C. (2016). Political dynasties in the Philippines: Persistent patterns, perennial problems. *Southeast Asia Research*, 24(3), 328-340. Retrieved 2023, April 10 from <https://www-tandfonlinecom.kasetsart.idm.oclc.org/doi/epdf/10.1177/0967828X16659730?needAccess=true&role=button>
- Filipino Genealogist. (2022). What If of History: President Ferdinand R. Tabuebue, Jr. [Blog version]. Retrieved 2023, April 10 from <http://www.filipinogenealogy.com/2022/05/what-if-of-history-president-ferdinand.html>
- Go, M. G. A. (2022,May20). *Political Dynasties 2022: Reviles now the largest in Cavite* [Electronic version]. Rappler. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.rappler.com/nation/elections/results-families-local-races-cavite-political-dynasties-series-2022-polls/>
- Halpin, D. R., & Fraussen, B. (2017). Laying the Groundwork: Linking Internal Agenda-Setting Processes of Interest Groups to Their Role in Policy Making. *Administration & Societ*, 51(8), 1337-1359.
- Heydarian, R. J. (2022). Marcos dynasty back in power: What's next for the Philippines? [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.aljazeera.com/opinions/2022/5/12/the-marcos-counterrevolution>

- Javier, Kristian. (n.d.). *What was the role of the first family? A FAMILY AFFAIR* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://newslab.philstar.com/31-years-of-amnesia/first-family>
- L., E. (1984). *The Roots of the Philippines' Economic Troubles* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.heritage.org/asia/report/the-roots-the-philippines-economic-troubles>
- Lewis, J. J. (2017). *Salic Law and Female Succession: Prohibition of Female Inheritance of Land and Titles* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.thoughtco.com/salic-law-overview-3529476>
- M., M. (2018). *Electoral Legitimacy, Preventive Representation, and Regularization of Authoritarian Democracy in Bangladesh*. [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.intechopen.com/chapters/63563>
- Nepomuceno, P. (2022). *Unmasking the sinister mind behind the 1971 Plaza Miranda bombing*. [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.pna.gov.ph/articles/1181685>
- Nutribun Republic. (2015). *Sen. Miriam: PH is the world capital of political dynasties*. [Facebook]. Retrieved 2023, April 10 from https://www.facebook.com/NutribunRepublic/videos/1653328234956584/?locale=ms_MY
- Overholt, W. H. (1986). The Rise and Fall of Ferdinand Marcos. *University of California Press*. 26(11), 1137-1163.
- Padgett, M. Y., & Morris, K. A. (2000). *The impact of sex-based preferential selection on subordinate perceptions of a new supervisor*. [Paper presented] at the 2000 Administrative Sciences Association of Canada conference in Montreal, QC
- Petty, M., & Cruz, E. D. (2022). The rise, fall and return of the Philippines' Marcos dynasty. [Website]. Reuters. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/rise-fall-return-philippines-marcos-dynasty-2022-06-30/>

- Ratcliffe, R. (2022). *Philippines election result is a win for dynasty politics* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.theguardian.com/world/2022/may/26/philippines-election-result-is-a-win-for-dynasty-politic>
- Rafael M. Alunan III. (2018, March 12) *Dynasty*. [Website]. Retrieved 2023, April 10. from <https://www.bworldonline.com/editorspicks/2018/03/12/141052/dynasty/>
- Salte, F., & Harpending, H. (2013). J.P. Rushton's theory of ethnic Nepotism. *Personality and Individual Differences*, 55(3), 256-260.
- Senate of the Philippines 19th Congress. (n.d.). *Senator Ferdinand "Bongbong" R. Marcos, Jr. Senate of the Philippines 19th Congress*. [Website]. Retrieved 2023, June 3 from https://legacy.senate.gov.ph/senators/sen_bio/bmarcos_bio.asp
- Selochan, V. (2004). *The military and the fragile democracy of the Philippines*. ANU Press. [n.p.]
- Simafrania, E. D. (2006, August 21). *Commemorating Ninoy Aquino's assassination*. *The Manila Times* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://web.archive.org/web/20071018070946/http://manilatimes.net/national/2006/aug/21/yehey/opinion/20060821opi6.html>
- The economist. (2022). *Another Ferdinand Marcos is set to become president of the Philippines* [Website]. Retrieved 2023, April 10 from <https://www.economist.com/asia/2022/05/07/another-ferdinand-marcos-is-set-to-become-president-of-the-philippines>
- Whaley, D. R. (2019). *From a Salic Law to the Salic Law: The Creation and Re-Creation of the Royal Succession System of Medieval France*. (pp. 443-464). Routledge.